

Møte fredag den 16. februar 2007 kl. 10President: **Sigvald Oppebøen Hansen**

Dagsorden (nr. 52):

1. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 93/2006 av 7. juli 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2005/29/EF av 11. mai 2005 om foretaks urimelige handelspraksis overfor forbrukere (Innst. S. nr. 119 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 9 (2006-2007))
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åse Gunhild Woie Due-sund, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Bjørg Tørresdal om tiltak for å bekjempe fattigdom og forebygge gjeldsproblemer (Innst. S. nr. 120 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:95 (2005-2006))
3. Referat

Sak nr. 1

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 93/2006 av 7. juli 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2005/29/EF av 11. mai 2005 om foretaks urimelige handelspraksis overfor forbrukere (Innst. S. nr. 119 (2006-2007), jf. St.prp. nr. 9 (2006-2007))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvart parti og 5 minutt til statsråden.

Vidare foreslår presidenten at det blir gjeve høve til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa – innanfor den fordelte taletida.

Vidare foreslår presidenten at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:03:32] (ordfører for saken): Vi skal i dag behandle innstilling fra familie- og kulturkomiteen om samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 93/2006 av 7. juli 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2005/29/EF av 11. mai 2005 om foretaks urimelige handelspraksis overfor forbrukere. Det bør også nevnes at saken har vært innom utenrikskomiteen, som har sluttet seg til sakens hovedinnhold og vist til de enkelte partiers merknader.

Direktivets formål er å innføre et forbud mot urimelig handelspraksis og å sikre en mest mulig presis og samordnet oppfatning og tolkning av hva begrepet innebærer. Direktivet omfatter bare markedsføring og handelspraksis som er egnet til å påvirke forbrukernes økonomiske interesser. Regler om reklame som anses uetisk, smakløs eller uanstendig, faller utenfor direktivet.

Direktivet er også avgrenset mot regler basert på helse- og sikkerhetsmessige hensyn, og får bare anvendelse for forhold næringsdrivende imellom.

Direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv, dvs. at alle EU/EØS-stater må ha samme regler.

Medlemsstatene i EU/EØS skal vedta de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme direktivet, innen 12. juni i år, og de skal settes i verk senest i desember.

Urimelig handelspraksis er i dag regulert i markedsføringsloven. Loven skal sikre at næringsdrivende opptrer redelig overfor hverandre og forbrukerne, og forbyr generell handlinger som er urimelige eller villedende. Direktivets sentrale bestemmelse har klare likhetstrekk med forbudet mot urimelige markedsføringstiltak i vår lovgivning, men det er også ulikheter, som innebærer at det er behov for lovendringer.

Som eksempel på behov for lovendringer kan nevnes at direktivets bestemmelser om aggressiv handelspraksis ikke har parallell i markedsføringsloven. Selv om Forbrukerombudets og Markedsrådets praksis med hensyn til å anvende urimelighetskriterier overfor aggressiv markedsføring må antas å ligge nær direktivets standard, må en bestemmelse om aggressiv handelspraksis trolig tas inn i markedsføringsloven.

Det knytter seg en del usikkerhet til hvordan direktivets bestemmelser vil bli tolket, hvilket nivå felles standarder etter hvert vil legge seg på, og om dette vil føre til en mindre restriktiv tolkningspraksis enn den som er etablert i Norge. Dette gjelder særlig mulighetene til å ta hensyn til sårbare grupper, spesielt barn og unge.

Det er klar praksis etter markedsføringsloven for strengere tolkning av loven når markedsføringen retter seg mot barn og unge, og det er uklart om direktivet gir grunnlag for en oppfølging av norsk praksis. Alle partier er derfor enige om å be departementet jobbe videre med å opprettholde den restriktive praksisen når det gjelder markedsføring rettet mot barn og unge, herunder et fortsatt forbud mot reklame rettet mot barn i norske TV-sendinger.

For å konkludere: Det er behov for å endre våre lover og forskrifter, men alle partier er enige med departementet i at direktivet vil bidra til å sikre en felles europeisk standard for urimelig handelspraksis og i det vesentlige er i samsvar med norske interesser. Komiteen slutter seg derfor til departementets forslag om å gi samtykke til godkjenning.

For øvrig antar jeg at Kristelig Folkeparti og Venstre vil redegjøre for sine særmerknader i saken.

May Hansen (SV) [10:07:53]: Vi behandler i dag direktivet om urimelig handelspraksis. Hovedformålet med regler om foretaks urimelige handelspraksis er å beskytte forbrukernes interesser, ved å hindre at markedsføringen er villedende eller urimelig. Direktivet viderefører og utvikler forbrukerbeskyttelsen i direktiv 84/450/EØF om villedende og sammenlignende reklame.

Regler om reklame som anses uestetisk, smakløs eller uanstendig, faller utenfor direktivet. Direktivet er også avgrenset mot regler basert på helse- og sikker-

hetsmessige hensyn, og får bare anvendelse for forhold næringsdrivende imellom. Direktivet er et totalharmoniseringsdirektiv, dvs. at alle EU/EØS-stater må ha samme regler.

Særlig markedsføringstiltak som er villedende eller aggressive, skal anses som urimelige, og nærmere kriterier for dette gis i egne bestemmelser.

Tiltak mot urimelig handelspraksis er i dag regulert i markedsføringsloven. Loven skal sikre at næringsdrivende opptrer redelig overfor hverandre og forbrukerne, og forbyr generelt handlinger som er urimelige eller villedende.

Hele komiteen er enig med departementet i at direktivet i store trekk antas å være tilfredsstillende i oppbygging og innhold. Det knytter seg likevel usikkerhet til hvordan direktivets bestemmelser vil bli tolket, hvilket nivå felles standarder etter hvert vil legge seg på, og om dette kan føre til en mindre restriktiv tolkningspraksis enn den som er etablert i Norge. Dette gjelder særlig mulighetene til å ta hensyn til sårbare grupper, spesielt barn og unge. Det er klar praksis etter markedsføringsloven for strengere tolkning av loven når markedsføringen retter seg mot barn, unge og andre utsatte grupper, og det er uklart om direktivet gir noe grunnlag for en oppfølging av norsk praksis i alle henseender.

Barn og unge er en gruppe som er utsatt for et stort kommersielt press. Nyere undersøkelser – men også eldre undersøkelser – viser at barn i stor grad blir påvirket av reklame. Det har vært oppslag i norsk presse i den siste tida om at barn blir fetere på grunn av reklame osv. Dette er alvorlig. Barn og unge må beskyttes i større grad, og SV vil understreke – og forventer – at departementet må jobbe videre med å opprettholde den restriktive praksisen vi har i Norge når det gjelder markedsføring rettet mot barn og unge, herunder et fortsatt forbud mot reklame rettet mot barn i norske TV-sendinger. Vi vil fra SVs side følge nøye med i utviklingen i etterkant av at direktivet er gjort gjeldende, og vi vil også henvise til det forslaget vi nettopp behandlet her i salen, om reklamefri barnekino, som SV ønsker. Vi vil følge dette nøye og håper at departementet følger opp.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:11:33] (leiar i komiteen) : Hovudformålet med dei reglane vi vedtek i dag, er å beskytte forbrukarane sine interesser ved å hindre at marknadsføringa er villeiande eller urimeleg. Tiltak mot urimeleg handelspraksis er likevel allereie i dag regulert. Marknadsføringslova skal sikre at næringsdrivande opptrer reieleg overfor kvarandre og forbrukarane, og forbyr generelt handlingar som er urimelege eller villeiande.

Det knyter seg usikkerheit til korleis direktivets føresegner vil bli tolka, på kva nivå felles standardar etter kvart vil liggje, og om dette vil føre til ein mindre restriktiv tolkningspraksis enn den som er etablert i Noreg. Dette gjeld særlig moglegheitene til å ta omsyn til sårbare grupper, spesielt barn og unge. Det er klar praksis etter marknadsføringslova for strengare tolking av lova når marknadsføringa rettar seg mot barn, unge og andre utsette

grupper, men det er uklart om direktivet gir grunnlag for ei oppfølging av norsk praksis.

Det er også usikkert kva betydning direktivet om urimeleg handelspraksis får for det norske forbudet mot reklame retta mot barn i norske TV-sendingar. Dette blir bekrefta i svar frå statsråden til komiteen. Kristeleg Folkeparti meiner at vi må halde oppe den restriktive praksisen når det gjeld marknadsføring retta mot barn og unge, under dette eit vidare forbod mot reklame retta mot barn i norske TV-sendingar. Kristeleg Folkeparti er tilfreds med at heile komiteen med unntak av Framstegspartiet deler våre synspunkt i denne saka, sjølv om berre Venstre støttar forslaget vårt.

Barn og unge blir utsette for eit sterkt kommersielt press allereie i dag. Då er det viktig å kunne regulere media gjennom lovgjeving for å avgrense dette presset. Barn og unge treng reklamefrie soner, der dei får leike og lære utan å bli pressa inn i rolla som forbrukar. Kristeleg Folkeparti fremjar derfor forslag, saman med Venstre, der vi ber Regjeringa kome tilbake til Stortinget på eigna måte dersom direktivet ikkje gir grunnlag for å halde oppe eit vidare forbod mot reklame retta mot barn i norske TV-sendingar.

Reklame retta mot barn aukar kjøpepresset og forsterkar tradisjonelle kjønnsroller. Derfor er det inga overrasking at USA, som har eit liberalt medieregelverk, er eit av dei minst likestilte landa i den vestlege verda. Kristeleg Folkeparti meiner at vi også i framtida må sikre at barn og unge som ser på TV, blir tekne vare på som barn og unge, ikkje berre som forbrukarar.

Kristeleg Folkeparti har ut frå ei heilskapsvurdering valt å gi si støtte til Regjeringas forslag om å gi samtykke til godkjenning av direktivet. Harmoniseringa av reglar for forbrukarvern vil styrkje forbrukarvernet i ei rekkje land som har hatt mindre strenge reglar, noko som vil vere positivt også for norske forbrukarar ved marknadsføring over landegrensene. Det styrkjande samarbeidet om handheving av forbrukarregelverket vil også gjere det lettare å få stansa ulovleg marknadsføring frå andre EØS-land. Dette er positive effektar av direktivet.

Etter at direktivet blei vedteke, har kommisjonen ved fleire høve gitt uttrykk for at direktivet avgrensar staten sin rett til å halde oppe nasjonale avgjersler om opplysningsplikt. Grunngevinga er at direktivet sine føresegner om handelspraksis som er urimeleg fordi han utelèt informasjon av vesentleg tyding for forbrukarane sine val, er uttømmande når det gjeld kva informasjon forbrukarane skal få. Det betyr at direktivet vil avgrense nasjonale avgjersler om opplysningsplikt.

Vi må sikre norske forbrukarar rett til tilstrekkeleg informasjon, slik at dei kan ta godt grunnjevne val. Eg håper Regjeringa vil følge utviklinga i denne saka nøye.

Presidenten: Presidenten går ut frå at representanten skal ta opp forslag.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:15:46]: Eg vil då på vegner av Kristeleg Folkeparti og Venstre ta opp det forslaget som står i innstillinga.

Presidenten: Representanten May-Helen Molvær Grimstad har teke opp det forslaget ho refererte til.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:16:07]: Innstillingen i denne saken viser at det er bred enighet om at vi har behov for strenge regler som beskytter forbrukernes interesser, ved å hindre at markedsføringen er villedende eller urimelig. Det er derfor naturlig at et forslag til felles internasjonale regler som har nettopp dette som overskrift, må hilse velkommen, også når dette innebærer at norske lover og regelverk må endres uten at noe ønske om dette er kommet fra norske myndigheter eller organer som representerer norske forbrukerinteresser.

Så viser det seg, ved nærmere studium av proposisjonen om innlemmelse av direktivet om foretaks urimelige handelspraksis overfor forbrukere på det indre marked, at senere tolking av direktivets bestemmelser kan medføre at vårt lovverk blir mindre restriktivt på sentrale områder enn det det er i dag. De nye felles regler mot urimelig handelspraksis kan faktisk innebære at vår praksis med strengere tolking av loven når markedsføringen retter seg mot barn, unge og andre sårbare grupper, kan bli kjent ulovlig. Det kan i tilfelle innebære at forbudet mot reklame rettet mot barn i norske tv-sendinger, må oppheves. Dette er det så langt fra flertall for i Stortinget. Alle – unntatt Fremskrittspartiet – understreker i innstillingen at det fortsatt må finnes mulighet gjennom lov til å sikre reklamefrie soner for å minske det kommersielle presset som barn og unge utsettes for.

Det er en klar forutsetning for Senterpartiets støtte til å innlemme dette direktivet at vår mulighet til å opprettholde dagens strenge praksis når det gjelder markedsføring rettet mot barn og unge, videreføres.

Jeg har merket meg at Fremskrittspartiet og Høyre vil nøye seg med at det kreves en overgangsperiode på seks år dersom direktivet i praksis vil medføre at reklameforbudet oppheves. Men barn og unge er jo like sårbare om seks år som de er i dag, og jeg synes det er viktig at vi tar et ansvar også over tid.

Proposisjonen nevner også at dagens regler om nasjonale opplysningspliktbestemmelser vil måtte begrenses uten at de praktiske konsekvenser av dette er klarlagt.

Jeg mener denne saken på en god måte belyser at de overordnede bestemmelser for å fremme EUs indre marked, overstyrer demokratiske prosesser også i et EØS-land. Det finnes ingen støtte i det norske folk for at vi skal oppgi reklameforbudet for norske barne-tv-program. Tvert imot – det er mitt sterke inntrykk.

Jeg er glad for at vi nå har en regjering som med kraft vil arbeide for at våre nasjonale interesser skal bli ivarettatt i denne saken. På den måten kan vi beholde vårt forbud mot reklame rettet mot barn, slik at vi slipper at det motsatte blir en konsekvens av dette direktivet.

Olemic Thommessen (H) [10:19:12]: Det har vært pekt på reklamepress overfor barn og unge. Høyre er helt enig i at det er viktig å ha en demper på reklamepresset på denne gruppen. Spørsmålet er bare: Hvordan oppnår vi det, og hvordan får vi det til? Jeg synes denne saken på en

ganske god måte illustrerer at verden handler om mer enn Norge. Verden er ganske stor. I alle fall omfatter den EU-området, og enda større er den når det gjelder barn. Det er mulig å ta inn barnekanaler fra andre verdensdeler på svært mange menneskers tv-apparater, og blader eller bøker med reklame kommer fra andre deler av verden inn til oss.

Så det er ikke så enkelt som noen kanskje tenker seg, at hvis vi hadde strenge regler i vår lille, nasjonale andedam, var saken løst. Hvis vi skal greie å få noe til, må vi faktisk jobbe inn i større fora og inn i større sammenhenger. Sånn sett hadde ikke EU vært det verste stedet å begynne.

EU er en mastodont vegg i vegg med oss. Det er et kulturområde som produserer for barn, og vi må regne med at våre barn ser mye på dette, fordi det ligner på vårt område. Det er et område som er tungt internasjonalt med hensyn til å styre hva slags regler som gjelder i internasjonal medievirkelighet. Det er som helhet en virkelig motkraft mot USA, med de reklameregler som gjelder der. Ja, kanskje er det faktisk slik at vår innflytelse inn mot EU er en av de viktigste kanalene – kanskje enda viktigere enn vår nasjonale – for å demme opp for reklamepresset mot barn. Det bør være til ettertanke først og fremst for dem som mener vi skal isolere oss helt i forholdet til EU, men kanskje også litt til ettertanke for dem som synes at den husmannskontrakten vi lever på i dag, nemlig EØS-avtalen, er tilstrekkelig.

Jeg mener at det må være riktig at Regjeringen i sitt arbeid mot reklame rettet mot barn, har et aktivt forhold inn i EUs organer. Heldigvis har vi vel – i alle fall et stykke på vei – rom for det. Selv om vi ikke sitter ved bordet når de reglene vi nå skal implementere, faktisk vedtas, har vi mulighet til å reise disse spørsmålene i en god del av underorganene. Jeg er ganske sikker på at dette vil være problemstillinger som vil vinne gehør i mange EU-land. Det er ikke spesielt originalt å synes at man bør skåne barn for pågang fra reklamekreftene.

Jeg lurer også litt på hva som menes når man sier at man vil følge nøye med, og når man ber Regjeringen komme tilbake på egnet måte hvis dette ikke går som man tenker seg. I rettferdighetens navn: Hva tenker man seg da at Regjeringen skal gjøre? Regjeringen kan selvfølgelig tenke seg andre tiltak enn akkurat det som har med reklamereglene å gjøre, for liksom å bøte på dette, men det er oppriktig talt litt unfair overfor Regjeringen å vente at den skal kunne komme seg ut av et EU-direktiv uten at man også gir en slags anvisning om hvordan det skal gjøres. Altså: Ja, jeg er enig med dem som sier at vi skal bruke det tolkningsrom som finnes for å holde en restriktiv posisjon, men vi må også stikke fingeren i jorden og si at det er slik avtalesystemet er når det gjelder EU. Tolkingsrommet er kanskje begrenset, og da må vi finne overgangsordninger som er til å leve med. Derfor har vi sluttet oss til denne seksårsperioden som er signalisert i proposisjonen, og som antakelig også ligger innenfor det som er mulig i denne sammenhengen. Men det kunne vært interessant, når statsråden nå skal ha ordet, å høre hvordan hun tenker seg dette. Det kan godt tenkes at det er noe her som

(Thommessen)

jeg ikke vet om hva som er det faktiske rom for å komme tilbake til Stortinget.

Statsråd Karita Bekkemellem [10:24:28]: Det er viktig at vi som forbrukere kan stole på det som blir sagt i reklame og markedsføring, og at de som skal selge oss varer og tjenester, opptrer på en redelig og skikkelig måte. Markedsføringsloven er den loven som skal sikre at spillereglene følges av næringsdrivende, slik at markedet fungerer på en best mulig måte.

Direktivet om urimelig handelspraksis er EUs svar på markedsføringsloven. Direktivet skal sikre at næringsdrivende opptrer i tråd med god skikk, slik at forbrukerne ikke villedes, lures eller presses inn i en kjøps- eller avtalesituasjon. At forbrukerne i hele EØS-området i framtiden vil nyte godt av denne type regler, vil være en positiv konsekvens av direktivet.

Forslaget til ny markedsføringslov, der direktivet er innarbeidet, har nylig vært på høring. I høringsnotatet ble forholdet mellom gjeldende praksis og direktivets regler gjennomgått, og ingen av høringsinstansene har vært uenig i denne vurderingen. Akkurat hvor grensene vil trekkes opp etter det nye regelverket, er det selvsagt vanskelig å si, særlig fordi det er tale om europeiske regelverk som etter hvert skal brukes i hele EØS-området. Det er imidlertid vår vurdering at direktivet i hovedsak tilsvare reglene i dagens markedsføringslov. Jeg er derfor glad for at komiteen slutter seg til Regjeringens forslag om å gi samtykke til at direktivet innlemmes i EØS-avtalen.

Jeg merker meg at komiteen i sin innstilling er særlig opptatt av konsekvensene direktivet kan få for de nåværende reglene om reklame rettet mot norske barn og unge. Det er også noe som opptar Regjeringen sterkt. Markedsføringsloven tolkes i dag strengere når barn er målgruppen for markedsføringen. Bakgrunnen for dette er at barn ikke har den samme kunnskapen og erfaringen som voksne, noe de næringsdrivende ikke må utnytte. Samtidig ser vi at våre barn og unge stadig er en mer attraktiv målgruppe. Direktivet åpner også for at det tas særlige hensyn til barn når markedsføring rettes mot denne gruppen.

I forslaget til ny markedsføringslov var ett av departementets forslag spesielt å synliggjøre barnas behov i loven. Det ble foreslått å skrive gjeldende praksis på dette området inn i loven, og jeg er glad for at høringsinstansene er enige i at det skal tas særlige hensyn til barn. Jeg kan forsikre komiteen om at vi vil jobbe videre for å sikre et best mulig vern for barn og unge i den nye markedsføringsloven, noe komiteen også ber om.

Når det gjelder det norske forbudet mot tv-reklame særlig rettet mot barn, har jeg informert komiteen om den usikkerheten som råder. Jeg vil understreke at både Barne- og likestillingsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet arbeider for at dagens regelverk kan videreføres. Jeg har for øvrig som målsetting å legge fram forslag til ny markedsføringslov for Stortinget i løpet av året.

Så har jeg lyst til å si, helt på slutten av mitt innlegg, at jeg ser veldig nøye på de merknadene som Kristelig Folkeparti og Venstre har. Jeg er veldig enig i at det er vik-

tig at Regjeringen nøye følger opp arbeidet med å sikre forbrukerne rett til tilstrekkelig informasjon, noe som vil gjøre at vi som forbrukere kan ta velbegrunnede valg.

Jeg har også lyst til å si at når Stortinget vedtar å tilslutte seg et EØS-direktiv, er det klart at det får konsekvenser. Når det gjelder det punktet som jeg føler opposisjonen og hele Stortinget er opptatt av, nemlig beskyttelsen av våre barn og unge, kan jeg garantere at vi vil gjøre vårt ytterste for å påse at vi kan få til gode reguleringer. Men det er som representanten Olemic Thommessen sier: Vi lever i en tid som er stadig mer internasjonal, og våre barn og unge står nå overfor en helt ny utvikling der det er vanskelig å bruke nasjonalstatens rammer til å regulere på den måten som vi kanskje skulle ønske. Derfor er det positivt med et sterkt internasjonalt samarbeid på dette feltet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:29:28]: I innleggene fra statsrådets regjeringspartnere, SV og Senterpartiet, går man relativt langt i å gå løs på dette direktivet. Også Senterpartiets talsmann i saken går, slik jeg oppfatter det, kraftig løs på EØS-avtalen generelt. Dersom det er slik at det norske forbudet mot reklame overfor barn og ungdom ikke kan opprettholdes med dette direktivet, er det da slik å forstå at Regjeringen har planer om å bruke en vetorett eller bryte EØS-avtalen i forbindelse med denne saken? I så fall vil jo denne saken eskalere til å bli en relativt alvorlig og omfattende sak, hvis man skal tolke Senterpartiets innlegg i saken – Senterpartiet som jo er en regjeringspartner i denne regjeringen.

Statsråd Karita Bekkemellem [10:30:29]: Jeg forstår veldig godt det spørsmålet som representanten Knudsen tar opp. Samtidig har jeg lyst til å understreke at dette blir litt snakk om hypoteser, men at Regjeringen er nødt til å komme tilbake til dette hvis det skulle vise seg å bli en realitet.

Jeg vil vise til det innlegget jeg nettopp holdt, om hvordan Regjeringen vektlegger det Stortinget påpeker som viktig, nemlig å ha en god beskyttelse for våre barn og unge. Hvis vi skulle komme i en slik aktuell situasjon, må Regjeringen gå helt konkret inn i den og vurdere den. Da vil jeg komme tilbake til det på det tidspunkt.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:31:14]: Eg vil gi ros til statsråden for at ho lyttar til det som kjem frå fleirtalet i komiteen, og i Stortinget. Ho framhevar viktigeita av dette med å beskytte barn og unge mot det kommersielle presset som reklame er, og seier at ein vil komme tilbake til Stortinget dersom ein ikkje får gehør for eit forbod, slik vi har i dag. Det synest eg er positivt.

Statsråden var så vidt inne på dette med at direktivet vil kunne avgrense nasjonale bestemningar om opplysningsplikt. Det er jo slik at når forbrukarane står overfor val, må dei få mest mogleg informasjon – og dei vil ligge lenger føre enn direktivet. Er det nokre andre måtar vi kan sikre at dette blir følgt opp på?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:32:05]: Jeg er veldig glad for at det spørsmålet blir reist, for det representanten spør om, er grunnleggende viktig i hele forbrukerpolitikken. Det er også kanskje den største utfordringen vi har innenfor det å kunne regulere markedet på en god måte. Det handler nettopp om å gi god informasjon til forbrukerne om de avtalene som blir inngått mellom kjøper og selger.

Dette handler også om at vi har noen begrensninger på hvor mye myndighetene kan gå inn og regulere disse områdene. Men vi jobber nå intenst med markedsføringsloven, og vi kommer til å legge fram et forslag, som jeg håper kan få god støtte i Stortinget, der vi nettopp vil belyse det punktet som representanten tar opp.

Olemic Thommessen (H) [10:33:13]: Jeg kunne tenke meg å følge opp representanten Knudsens spørsmål og Kristelig Folkepartis og Venstres forslag til vedtak, for det foreligger faktisk et forslag til vedtak om at Regjeringen skal komme tilbake til Stortinget på egnet måte dersom dette ikke går den veien vi tenker oss.

Som jeg var inne på i innlegget mitt, virker det litt lett-vint at man – hvis man ikke er fornøyd – skal kunne gjøre om på noe som faktisk rokker ved EØS-avtalen. Jeg kunne tenke meg å gjenta spørsmålet til statsråden: Kunne hun reflektere litt over hva som skulle være en egnet måte, hvis det er slik at vi ikke kan gjennomføre det regelverket vi faktisk helst vil ha? Hva skulle vi i så fall gjøre?

Statsråd Karita Bekkemellem [10:34:12]: Det første vi gjør, uavhengig av dette direktivet, er å legge inn et eget kapittel i den nye markedsføringsloven som omhandler barn og unge og det kommersielle presset. Her har det vært et sterkt engasjement fra både den forrige regjeringens og den nåværende regjeringens side etter at Nyborgutvalget i sin tid la fra sin innstilling, for behovet for å gå inn og begrense den påvirkningen overfor våre barn og unge som kommersielle aktører har i dag.

Så er det slik, som jeg svarte i sted, at hvis denne situasjonen oppstår, må Regjeringen få muligheten til å vurdere det. Men jeg har lyst til å si til Kristelig Folkeparti og Venstre at jeg tar veldig på alvor dette engasjementet. Jeg kan heller ikke se at det skulle være et problem om komiteen og Stortinget får denne informasjonen i en eller annen form hvis Regjeringen blir kjent med det. Det vil jeg være lydhør overfor. Så får vi komme tilbake til hva som vil være en korrekt måte å informere Stortinget på.

Jeg ser veldig positivt på det engasjementet som opposisjonen har på dette feltet. Når vi kan gå hånd i hånd i noen politiske spørsmål, bør vi faktisk benytte oss av den muligheten.

Presidenten: Replikkordskiftet er slutt.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [10:35:44]: I innleggene fra både Senterpartiet og Kristelig Folkeparti ble det hintet

om at Fremskrittspartiet ikke var like bekymret som de andre partiene over det kommersielle press som er på barn og unge. Her må jeg sitere fra innstillingen, der det bl.a. står:

«Komiteen ber departementet jobbe videre med å opprettholde den restriktive praksisen når det gjelder markedsføring rettet mot barn og unge, herunder et fortsatt forbud mot reklame rettet mot barn i norske TV-sendinger.»

De påstander – eller hint – som kommer, er altså grunnløse.

Jeg vil også si at representanten fra Senterpartiet trekker det vel langt når han sier at Fremskrittspartiet og Høyre vil nøye seg med en overgangsordning. Det er faktisk hans egen regjering som i proposisjonen skisserer denne overgangsordningen. Den er nevnt i proposisjonen – og er altså en anbefaling fra hans egen regjering. Så når man går løs på andre partier, bør man kanskje være noe i nærheten av virkeligheten og ikke lage uenighet der ingen uenighet eksisterer.

Det store spørsmålet i denne saken er hva som skjer dersom man ikke får til ordninger og lovformuleringer i Norge, slik alle her på Stortinget åpenbart ønsker.

I sitt svar på mitt replikkspørsmål oppfattet jeg at statsråden var farlig nær å ønske å bryte med EØS-avtalen, eller legge ned et veto, mens jeg føler at det blir noe mer nyansert i forhold til spørsmålet som ble stilt av representanten Olemic Thommessen fra Høyre. Jeg oppfatter det slik at det vil bli en informasjonssak til Stortinget, og det er vi selvfølgelig glad for. Men samtidig mener vi at EØS-avtalen er så sentral for Norge at den bør opprettholdes. Og jeg oppfatter også at det er signalet fra statsråden.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [10:38:15]:

Eg er glad for at representanten Ulf Erik Knudsen presiserer at Framstegspartiet også er bekymra over det kommersielle presset på barn og unge.

Bakgrunnen for at eg tok Framstegspartiet med i mitt innlegg, er at det er ein felles merknad som alle er med på, unntatte Framstegspartiet, som lyder slik:

«Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, vil peke på det sterke kommersielle presset som barn og unge utsettes for og betydningen av å kunne regulere media gjennom lovgivning for å begrense dette presset. Det faktum at barn og unge daglig utsettes for et stadig økende kommersielt press, tilsier at det bør være noen reklamefrie soner.»

Eg håper at Framstegspartiet vil ta ei offensiv satsing og sjå framover når det gjeld det kommersielle presset mot barn og unge. Eg er svært glad dersom dei framleis er med i debatten om dette og vil kjempe mot det kommersielle presset som barn og unge blir utsette for.

Til slutt: På bakgrunn av dei positive signala som statsråden har kome med under debatten – ho uttalte at Regjeringa vil kome tilbake til Stortinget dersom ein i framtida ikkje greier å behalde unntaket når det gjeld reklame i tv retta mot barn – vil eg gjere forslaget frå Kristeleg Folkeparti og Venstre om til eit oversendingsforslag.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 1.

(Votering, sjå side 1995)

S a k n r . 2

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åse Gunhild Woie Duesund, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Bjørg Tørrsdal om tiltak for å bekjempe fattigdom og forebygge gjeldsproblemer (Innst. S. nr. 120 (2006-2007), jf. Dokument nr. 8:95 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske frå familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvart parti og 5 minutt til stastråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve anledning til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa – innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Alvhild Hedstein (V) [10:41:05] (ordfører for saken): En samlet komite deler forslagsstillernes syn på at fattige i Norge er en lite homogen gruppe, og at det er viktig både å forebygge og hjelpe dem som får gjeldsproblemer. Behandlingen av dokumentet viser at det er bred politisk enighet om at vi må finne gode løsninger innenfor regelverket. Når det gjelder de enkelte forslagene, skiller imidlertid komiteen seg i ulike flertall og mindretall.

Flere av forslagene knytter seg til gjeldsordningsloven. Denne loven var ett av flere sosialpolitiske virkemidler som ble iverksatt på begynnelsen av 1990-tallet for å motvirke gjeldsproblemer hos private. Loven er revidert flere ganger, men fortsatt er det mange skyldnere som knekkes av gjeld.

Venstre har i forbindelse med dette representantforslaget blitt kontaktet av mange med gjeldsproblemer. For dem av oss som heldigvis ikke har opplevd å komme i en u håndterlig gjeldssituasjon, er det vanskelig å forstå hvordan dette oppleves. Men det jeg har forstått, er at det er mange ulike grunner til at folk får problemer med å betale gjelden sin. Den lite homogene sammensetningen av gjeldsofre gir åpenbart politiske utfordringer.

Jeg vil først peke på at tall fra Statens institutt for bruksforskning viser at antall husholdninger med tilbakevendende betalingsproblemer er på vei ned. Norske lånekunder er heldigvis jevnt over gode betalere. På den annen side har gjeldsveksten blant private vært svært høy lenge, og nå som renten er på vei opp, er Venstre bekymret over en situasjon der flere mennesker kan få gjeldsproblemer.

Det er viktig å forhindre at en slik situasjon oppstår. Venstre mener forebygging av gjeldsproblemer best kan gjøres ved å styrke den kommunale rådgivningstjenesten, og vi støtter forslagene om å opprette et grønt informasjonsnummer og en nettportal.

Venstre støtter imidlertid ikke forslaget om å opprette et gjeldsregister. Begrunnelsen for å opprette et slikt register er at det er vanskelig for finansieringsinstitusjonene å oppfylle sin frarådingsplikt ved forbrukslån. Vi følger resonnetet dels på vei, men vil minne om tall fra Kredittilsynet som viser at tap på forbrukslån er lave og ikke særlig større enn tap for nystiftede boliglån. Dette kan tyde på at mangelfull kredittvurdering ikke er et så stort problem at det forsvarer å opprette et register der alle innbyggernes gjeldsforpliktelser registreres.

Venstre vil advare mot generelle løsninger på problemer som gjelder noen få, svært ulike, mennesker. Et slikt register vil åpenbart være ressurskrevende både å opprette og drive. Hovedargumentasjonen vår mot registeret går imidlertid på at et velfungerende gjeldsregister må være så omfattende at det uten tvil vil utgjøre en trussel mot den enkeltes personvern.

Jeg vil minne om at vi stadig opplever press mot personvernet. Venstre innser at det i mange sammenhenger er krevende å innta et prinsipielt standpunkt når det gjelder personvern, og vi merker oss at andre partier synes det er vanskelig å føre en prinsipiell personvernpolitikk. Det kan imidlertid ikke være vanskelig å tenke seg at mange andre enn kredittgivere vil ønske å ha tilgang til et slikt register. I disse Se og Hør-tider mener Venstre det er nok en grunn til å utvise varsomhet med å opprette nye registre med personopplysninger.

Å forebygge gjeldsproblemer er nødvendig, men ikke tilstrekkelig. Erfaringene viser at det er hendelser etter at gjelden er stiftet som oftest er årsaken til at gjeldsproblemet oppstår. Det kan være sykdom, samlivsbrudd, arbeidsledighet eller andre helt uforutsigbare hendelser. Slike forhold kan ikke unngås ved en grundig kredittvurdering, og et omfattende gjeldsregister vil ikke være til hjelp for disse enkeltmenneskene.

Venstre har fått kjennskap til at rådgivningstilbudet i kommunene ikke er tilstrekkelig og fanger opp for få. Styrking av den økonomiske rådgivningen i kommunene vil uten tvil være et viktig tiltak for å hjelpe dem med økonomiske problemer.

Venstre mener i tillegg at det er behov for å opprette en gjeldsordning utenfor domstolene. Det er behov for en ordning som gjør at mennesker med alvorlige gjeldsproblemer kan gjøre opp for seg på en smidig og rettferdig måte med verdigheten i behold.

I andre land eksisterer det løsningsorienterte gjeldsordninger som skal hjelpe til med dette. I England har de f.eks. etablert en stiftelse som hjelper mennesker med gjeldsproblemer, bl.a. ved å bistå skyldneren i å utarbeide en strukturert tilbakebetalingsplan. Venstre tror en slik ordning ville være til stor hjelp for mange i Norge også, og har derfor sammen med Høyre og Kristelig Folkeparti fremmet forslag om å opprette en slik utenrettslig gjeldsordning.

Gjennom kontakt med gjeldsofre har vi fått inntrykk av at mange opplever gjeldsforhandlinger som ydmykende. Det sier nok noe om at vi i Norge har en lav toleransegrense for økonomiske feilskjær. Jeg vil presisere at utgangspunktet alltid er at låneavtaler skal holdes. Likevel er det

et tankekors at nesten alle som har startet næringsvirksomhet, sier det er større sannsynlighet for å feile enn for å lykkes.

Jeg leste et intervju med Dine Penger-gründer Christian Vennerød som stod på trykk i Dagbladet for noen år siden. Der ble han konfrontert med at han var navngitt i Konkursregisteret i Brønnøysund.

«Du skammer deg ikke over å være registrert?» spurte journalisten.

«Skammer meg? Jeg er stolt av det,» svarte Vennerød.

Vennerød mente det var «feigt» og «pysete» aldri å gå konkurs.

Jeg vil ikke ta så hardt i som Vennerød. Betalingsproblemer er ikke edelt. Men det vi kan lære av uttalelsene hans, er at dersom vi ønsker en skaperkultur, med flere gründere, må vi sørge for et bedre sikkerhetsnett for de gründere som mislykkes. I Norge skal det være lov å lykkes, men det skal også være lov å mislykkes. Venstre foreslår derfor – sammen med Fremskrittspartiet og Høyre – at det utredes bedringer i regelverket for selvstendig næringsdrivende som får gjeldsproblemer.

Med dette tar jeg opp forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, og forslag nr. 2, fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Presidenten: Representanten Alvhild Hedstein har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:46:48]: Jeg vil først gi honnør til Kristelig Folkeparti for at de har fremmet dette representantforslaget om bekjempelse av gjeldsproblemer og fattigdom. Jeg forstår intensjonene bak forslaget. Etter mange år som kommunal gjeldsrådgiver vet jeg at det er mange der ute som setter pris på at de ikke er glemt. Vi ser her i dag at det er de ikke.

Jeg vil spesielt gi Kristelig Folkeparti honnør for disse forslagene til tiltak:

- et grønt nummer til en veiledningstjeneste for økonomi og gjeld
- en nettportal hvor gjeldsøfre informeres om hvordan de enten kan hjelpe seg selv eller få hjelp gjennom kommunen
- utferdigelse av en tydelig instruks til offentlige kreditorer generelt – som man gjennom en årrekke har sett kanskje er den vanskeligste kreditoren å forhandle med
- og – ikke minst, punkt 13 – utvikling av gode landsdekkende rutiner for frivillig offentlig forvaltning av enkeltpersoners økonomi

Alle disse gode forslagene til tiltak håper jeg at Regjeringen tar med seg når dette Dokument nr. 8-forslaget vedlegges protokollen. Tiltakene vil ikke koste mye, men de vil bety så utrolig mye for dem som sliter med økonomiske problemer.

Det er likevel ikke alt i dette Dokument nr. 8-forslaget som Fremskrittspartiet kan slutte seg til, selv om intensjonene er aldri så gode. Man må alltid huske på at gjeldsordningsloven i utgangspunktet er en sak mellom to parter,

nemlig debitor og kreditor, og der alle andre bør – og skal – være en tredjepart og en nøytral forhandler mellom partene.

Jeg hørte Venstres representant ta opp forslaget om en utenrettslig gjeldsordning. En slik ordning finnes allerede. Det er fullt mulig sammen med en kommunal økonomisk rådgiver å forhandle seg fram til en frivillig ordning uten at man går via namsmannen. Det er viktig for den det gjelder, enten man er kreditor eller debitor, enten gjeldsordningen er utenrettslig eller tvungen, at man har et underliggende ønske om å gjøre opp for seg – uansett om man er i stand til å betale 50 kr måneden eller 5 000 kr.

Jeg vil komme fram til følgende med denne argumentasjonen: Skulle vi innføre alle de tiltakene som Kristelig Folkeparti foreslår i sine 13 punkter – som f.eks. en oppmyking av vilkårene for at gjeldsordningsperioden kan settes til 0 år, at gjeldsordningsperioden reduseres fra fem år, slik det er i dag, til tre år, at man kan gis mulighet for flere gjeldsordninger, og at det ved forbruksgjeld skal være en absolutt foreldelsesfrist på fem år – ville det fortelle alle der ute som bruker mer penger enn de har, at dette ordner seg nok, for vi har jo gjeldsordningsloven. En slik oppmyking av hele loven ville ikke ha noen preventiv virkning, og da skal vi som lovgivere passe på.

I tillegg – og kanskje ikke minst – er det viktig ikke å gjøre mennesker som en eller annen gang i livet har behov for en gjeldsordning, til klienter. De aller fleste jeg har møtt som enten på grunn av sykdom, tap av arbeid eller samlivsbrudd har kommet i en slik situasjon – og de aller fleste har faktisk en reell grunn – har viljen til å gjøre opp for seg, men de evner det ikke, rett og slett. Derfor skal man ta vare på den verdigheten disse menneskene føler. Man skal ikke stakkarsliggjøre dem, men støtte dem underveis i løpet. Det er kanskje her det offentlige i stor grad har sviktet.

Et gjeldsregister kan være bra, men det bør utredes. Og man bør hente informasjon fra liknende registre i andre land. Kanskje kan et slikt register bidra til å hindre flere i å låne mer enn de bør, men la oss først få en vurdering av dette. Jeg tror vel ikke at de som har fått en gjeldsordning, og som er ferdige med gjelden, løper rett til nærmeste kredittselskap for å be om nye lån. Vi kan heller ikke være barnevakter for hele Norges befolkning når det gjelder deres pengeforbruk, for å forhindre at noen bruker over evne. Det bør i første rekke være utlåners ansvar å forsikre seg om at man har en kredittverdige kunde. Bankene sa for øvrig i høringen om denne saken at de hadde kredittvurderingsselskapene, og at det var nok for dem.

Likevel vil jeg berømme Kristelig Folkeparti for det initiativ de har tatt, som har ført til den debatten vi har her i dag – en debatt som vi forhåpentligvis også kommer til å ha framover.

Bare et lite hjertesukk helt til slutt: Jeg håper Regjeringen samordner gjeldsordningen, slik at behandlingen av en sak ikke tar nesten et år – fordi saken skal behandles av tre departementer.

Presidenten: Presidenten vil minne om at det ligg føre eit forslag.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:52:07]: Jeg fremmer herved Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Karin S. Woldseth har teke opp det forslaget ho refererte til.

Knut Gravråk (A) [10:52:31]: Jeg vil også starte med å skryte litt av forslagsstillerne, for det er en veldig viktig problemstilling som blir tatt opp. Det er også veldig viktig at denne problemstillingen står høyt oppe på dagsordenen her på Stortinget.

De som er mest i faresonen for å komme skjevt ut økonomisk, er de som stiller svakt i utgangspunktet, som f.eks. unge i etableringsfasen. Derfor er det veldig viktig at vi tar noen grep for å forebygge problemet og satse på at flest mulig får den kunnskapen og veiledningen de trenger, for å unngå at de havner i et økonomisk uføre. Den beste måten å bekjempe gjeldsproblemet på er – som i de fleste andre saker – gjennom forebyggende arbeid, samtidig som vi naturligvis skal ta vare på dem som allerede har havnet i problemer.

Veldig mange av tiltakene som befinner seg i dette Dokument nr. 8-forslaget, er det bred enighet om i komiteen. Når regjeringspartiene ikke går inn for mange av forslagene, er det først og fremst fordi vi mener at det meste er ivare tatt gjennom Regjeringens nåværende arbeid. Dette er noe jeg tror statsråden kommer til å redegjøre for senere.

Når det gjelder dette såkalte gjeldsregisteret, er vi enig i at det er en ordning som fortjener å bli utredet. Det er grunn til å tro at man med en slik ordning i stor grad kan sørge for at folk som er i en vanskelig økonomisk situasjon, ikke fått tatt opp lån som kun vil forverre situasjonen. Men, som Venstre legger stor vekt på, er det veldig viktig at personvernet blir ivare tatt – nå tør jeg ikke snakke så mye om Se og Hør, men det er klart at dette vil være veldig interessant for enkelte. Derfor mener vi det er veldig viktig at man under utredningen tar hensyn til den delen av problemstillingen.

Olemic Thommessen (H) [10:55:05]: Vi lever i et velferdssamfunn der de aller fleste av oss har ganske romslige rammer når det gjelder hvordan vi lever livet vårt. Det er flott for oss, men det gjør ikke situasjonen enklere for dem som faller utenfor, og for det mindretall som sliter med fattigdommens ansikt. Det tror jeg det er viktig å ha med seg i et samfunn som kanskje ikke har så stort rom for fattigdom. Det er ikke så lett å finne billige løsninger på hvordan en skal leve livet i vårt land. Det er et viktig perspektiv å ha med når man skal forsøke å sette seg inn i hva det vil si å være fattig, og gjennom det tenke seg hvordan vi skal lage et apparat som hjelper mennesker ut av fattigdom.

Det er viktig at disse spørsmålene kommer opp med jevne mellomrom. Det er ikke så forferdelig lenge siden sist de var oppe. Ikke desto mindre er det prisverdig, synes jeg, av Kristelig Folkeparti å ta dette opp nå. Det er fremmet 13 punkter. Jeg kan rimeligvis ikke gå igjennom alle. Flere av forslagene tror jeg det er vel verdt å ta med seg – f.eks. om et grønt nummer og en nettportal. Jeg skal her

konsentrere meg om et par punkter som jeg synes fortjener nærmere omtale.

Det første dreier seg om selvstendig næringsdrivende. En begrunnelse for at man ikke har sett selvstendig næringsdrivende i samme posisjon eller rolle som vanlige lønsmottakere, har vært at namsmannen eller systemet rundt namsmannen ikke har hatt den nødvendige kompetanse til å håndtere slike saker. Jeg synes oppriktig talt at hvis det er den eneste begrunnelsen, er det en fallitterklæring i forhold til å unndra en hel gruppe nødvendig hjelp.

Jeg har en fortid som advokat og har vært bobestyrer for mange små næringsdrivere – små butikker, små agenter, håndverksbedrifter – som har gått konkurs. De som har lagt en stor del av sitt liv – og sin entusiasme – inn i disse prosjektene, drives inn i en avgrunn av gjeld som man ut fra en vanlig norsk lønn ikke har utsikt til å håndtere. Da er det forferdelig urimelig at det er huller i systemet som gjør at disse faller utenfor, eller at de nærmest fradømmes mulighet til å drive en virksomhet videre. Jeg synes ikke dårlig eller mangelfull kompetanse i det offentlige apparatet er noen god unnskyldning. Her bør vi gå inn i regelverket og se på om det ikke er mulig å stable på bena noen instanser som faktisk greier å håndtere dette, og som gir rom for at den gruppen, som faktisk er ganske stor, får den hjelp den fortjener.

Det andre jeg vil knytte noen kommentarer til, er gjeldsregisteret. Der er det all grunn til skepsis. Jeg slutter meg i all hovedsak til Venstres betraktninger rundt dette. Det er riktig, som det sies, at tidspunktet når det går galt, ikke nødvendigvis er når gjelden tas opp. Det er senere. Jeg tror at et gjeldsregister veldig fort kan bli en gapestokk. Det kan bli en arena hvor man kan meske seg i andres ulykker, og kanskje nettopp den gruppen jeg var inne på i sted, de som har møtt en konkurs en gang i livet, faktisk aldri kommer ut av det. Det kan godt tenkes at Vennerød er stolt av å være notert i konkursregisteret, men jeg tror han er ganske alene om å være stolt av det. De fleste av oss andre ville se det som en stor belastning, som faktisk forfølger en gjennom livet.

Vår holdning til gjeldsregisteret er kort og godt at man ikke skal bruke mye tid på å jobbe med det. Her er personvern hensynene fremtredende og overveiende. Det er også noe med at man skal være forsiktig med alt man gjør i forhold til den gode hensikt. Det er summen av alle tiltakene som til syvende og sist endrer det samfunnet vi lever i.

Avslutningsvis vil jeg si at det generelt er viktig å ha en politikk i forhold til sysselsetting og utdanning som bringer mennesker ut av fattigdom. Vi skal ha med oss også det perspektivet innenfor andre områder vi jobber med, ikke bare når vi har en gjeldsordningslov eller andre tiltak på dagsordenen.

May Hansen (SV) [11:00:33]: Vi behandler i dag Dokument nr. 8:95 for 2005-2006, og forslagsstillerne har foreslått 13 tiltak for å bekjempe fattigdom og forebygge gjeldsproblemer.

Jeg vil, som mange andre, berømme forslagsstillerne, som har fremmet mange gode forslag som er til hjelp for enkeltpersoner som har gjeldsproblemer.

Regjeringa er på flere områder opptatt av å hjelpe dem som har kommet opp i en gjeldssituasjon, slik at de ikke opplever å komme i en livslang fattigdomsfelle. Det er fra Regjeringas side satt i gang og gjennomført mange tiltak for å hjelpe personer som har kommet i en slik vanskelig situasjon.

I statsbudsjettet for 2007 har man gått inn for ulike tiltak for å redusere gebyrer. Tiltakene vil bety en vesentlig gebyrlette. Det er også satt i gang et intensivt opplæringsprogram for de økonomiske rådgiverne i kommunene. Målet er å styrke de økonomiske rådgivernes kompetanse innenfor gjeldsrådgivning.

SV er enig med forslagsstillerne i at fattige i Norge er en mangfoldig gruppe, og vil understreke at det er viktig både å forebygge gjeldsproblemer og å hjelpe de personer som får problemer med å betale sin gjeld.

Gjeldsveksten blant private har vært svært høy lenge, og gjeldsbelastningen er nå høyere enn den var i forkant av forrige gjeldskrise. Dette har sammenheng med den sterke økningen i boligprisene. De potensielle problemene er størst i de yngste aldersgruppene, og vi vil derfor ha en økt fokusering på tiltak som kan bidra til å redusere risikoen for gjeldsproblemer.

Et viktig forebyggende tiltak mot gjeldsproblemer, særlig blant unge, er undervisning i personlig økonomi i skolen. Dette er innført både i grunnskolen og i den videregående skole og omfatter bl.a. undervisning om konsekvenser av låneoptak. Det er også viktig at markedsføringen av lånetilbud både er nøktern og tilstrekkelig veiledende. Og det er viktig at de som tilbys lån og kreditt, blir gitt informasjon om de reelle lånekostnadene, den effektive renten.

I punkt 9 i dokumentforslaget bes Regjeringen vurdere om det bør lages et nytt og mer omfattende register hvor gjeldsbyrde og andre relevante opplysninger gjøres tilgjengelig for kredittyttere på en bedre og mer helhetlig måte enn i dag. Et liknende forslag er tidligere vurdert og forkastet på grunn av personvern hensyn. Personvernemnda kom i 2003 til at et slikt register vil være i strid med personvernlovgivningen. Et slikt register vil kreve en ny hjemmel og endringer i personopplysningsloven. Før et slikt register opprettes, mener vi det er viktig å se på om dette kan være til hjelp for å unngå gjeldsproblemer. Videre er det viktig å se på om de personvernmessige problemene kan løses. Sverige har gode erfaringer med et slikt register.

På bakgrunn av dette fremmer Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet følgende forslag – som også er komiteens innstilling:

«Stortinget ber Regjeringen utrede om et register over privatpersoners lånesaldi («gjeldsregister») er et hensiktsmessig virkemiddel for å begrense gjeldsproblemer blant privatpersoner. Det skal særlig vurderes om et slikt register kan komme i konflikt med hensynet til personvernet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget i egnet form med saken.»

Punkt 12 omhandler offentlige kreditorer generelt og ligningsetaten spesielt. SV vil understreke at borgere med gjeld skal møtes med respekt av det offentlige, også når de

har problemer med å betale sin gjeld. Vi vil også vise til at det foreligger en hjemmel for å kunne ettergi skatte- og avgiftskrav, slik at man kan hjelpe den enkelte. Regjeringa ved Finansdepartementet har også ute på høring et forslag om å innføre et fritak fra leveringsplikten for skattytere som mottar en fullstendig og korrekt forhåndsutfylt selvangivelse. Det er også nedsatt en arbeidsgruppe som skal se på skatte- og avgiftskrav som er hovedårsaken til gjeldsproblemer.

Jeg vil til slutt henvise til Innst. O. nr. 12 for 2006-2007, som omhandler flere av Regjeringas tiltak med sikte på å hjelpe vanskeligstilte gjeldsoffer.

Jeg anbefaler innstillingen.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:05:47]
(leiar i komiteen): Noreg er eit velferdssamfunn, og det skal vi vere stolte av. Men Noreg er òg eit forbrukarsamfunn, der status og vørdnad ofte heng saman med pengar og materielle verdiar. Dette er trekk ved samfunnet som er urovekkjande, fordi det medfører sosial eksklusjon, ei kjensle av mindreverd, sjukdom og i ein del tilfelle stor gjeldsbyrde.

Det er eit viktig utgangspunkt at dei som har teke på seg ei forplikting, skal gjere opp for seg. Vi må derfor vere varsame med å innføre ordningar som rokkar ved dette prinsippet. Men i ei tid då usikra kreditt blir marknadsført på ein svært aggressiv måte, meiner Kristeleg Folkeparti at risikoen ved misleghald i nokon grad bør flyttast frå forbrukarane til långivarane.

I dag kan forbruksgjeld forfølgje skyldnaren heile livet. Kristeleg Folkeparti meiner at det bør innførast ein absolutt foreldingsfrist for forbruksgjeld på fem år. Dette vil bidra til å redusere kredittinstitusjonanes ekstreme utlånsiver og motivere til ei meir grundig vurdering av den enkelte kundes moglegheit til tilbakebetaling.

Vi ønskjer dessutan å innføre ei plikt for kredittkjøpselskapa til å rå kundane ifrå å ta opp lån dersom dei ser at tilbakebetaling vil bli vanskeleg. For å kunne rå ifrå er det avgjerande å ha tilgang til informasjon om kunden. Derfor er Kristeleg Folkeparti tilfreds med at regjeringspartia kjem oss i møte og føreslår at ein ber Regjeringa greie ut om eit gjeldsregister vil vere hensiktsmessig. Vi stør dette forslaget subsidiært.

Menneske som har ei uhandterleg stor gjeldsbyrde, kan få tvungen gjeldsordning. Dette inneber at ein betalar så mykje gjeld som ein klarar i ein femårsperiode, og at den gjelda som deretter står att, blir sletta.

Flere personar som har fått gjeldsordning, opplever det likevel som vanskeleg å overhalde vilkåra som gjeld i gjeldsordningsperioden. Vi veit t.d. at ein av fire pådreg seg ny gjeld mens dei er under gjeldsordning.

Mange av dei som har stor gjeldsbyrde, strever med ulike personlege utfordringar, som rusmisbruk, sjukdom og langtidsløysle, og det kan vere vanskeleg å oppfylle dei krava til struktur og disiplin som ei gjeldsordning inneber. Det er derfor ofte nødvendig med tett oppfølging i gjeldsordningsperioden. Men i dag har ingen offentlig instans plikt til å følgje opp og gi hjelp til personar som er under gjeldsordning.

Kristeleg Folkeparti ønskjer at namsmennene skal få ei slik oppfølgingsplikt. Vi meiner òg at den alminnelege gjeldsordningsperioden bør reduserast frå fem til tre år, og at det bør strammast inn på moglegheita til å forlengje gjeldsordningsperioden. Vi kan ikkje leve med ein situasjon der mange opplever gjeldsordning som ei strengare straff enn den straffa ein gir dei som blir dømde for alvorleg kriminalitet.

Når gjeldsbyrda er uhandterleg, er det mogeleg å kontakte kreditorane og forsøkje å få ein avtale om redusert tilbakebetaling. Tilsette hos namsmannen, kommunale gjeldsrådgivarar, advokatar og debitorar fortel likevel alle om at offentlege kreditorar svært ofte set seg heilt på bakbeina ved slike førespurnader, og at dei avviser førespurnadene utan eingong å ha vurdert dei menneskelege omsyna som kan gi grunn for heil eller delvis gjeldssletting.

Det er etter Kristeleg Folkeparti si meining behov for ein tydeleg instruks til offentlege kreditorar generelt, og til likningssetaten spesielt, som pålegg dei å føreta individuelle vurderingar av førespurnader om gjeldssanering. Det er grunnleggjande viktig at det offentlege tek menneskelege omsyn og behandlar borgarane som medmenneske.

Det kan vere vanskeleg å snakke med familie og vener om gjeldsproblem. Men for å førebyggje at den enkelte skal kome i ei gjeldsfelle, er det viktig å få gode råd på eit tidleg stadium. Kristeleg Folkeparti meiner at det bør etablerast ei gratis telefoneneste som ein kan ringje til og be om råd i økonomiske spørsmål. Vi ønskjer òg å styrkje den kommunale gjeldsrådgivinga. Det er dessutan behov for å lage ein brukarvennleg nettportal der det blir informert både om korleis gjeldsproblema kan førebyggjast, og om korleis ein kan handtere situasjonen når gjeldsbyrda blir uhandterleg stor. Kristeleg Folkeparti er tilfreds med at komiteen er positiv til desse tiltaka.

Eg hadde ønskt at regjeringsspartia hadde stødd mange fleire av forslaga våre, men eg konstaterer at vi har kome eit stykke på riktig veg. Men eg håpar at Regjeringa vil jobbe intensivt med dette.

Heilt til slutt ønskjer eg å ta opp Kristeleg Folkeparti sitt forslag, nr. 4. Eg vil òg gjere ei retting i innstillinga: Ved ein inkurie er ikkje Kristeleg Folkeparti med på forslag nr. 1; det skulle vi ha vore.

Presidenten: Representanten May-Helen Molvær Grimstad har teke opp det forslaget ho refererte til.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [11:11:38]: Jeg slutter meg til rosen til de representantene fra Kristelig Folkeparti som står bak dette private forslaget, som gir Stortinget anledning til en ny drøfting av tiltak for å forebygge gjeldsproblemer blant norske hushold. Det er fint at det er så bred enighet om at slik forebygging er viktig – av samfunnshensyn og mest av hensyn til mange enkeltpersoner som kan rammes om vi får en ny gjeldskrise som den vi hadde på 1980-tallet.

Departementets orientering om husholdenes økonomiske stilling i brevet til komiteen er for så vidt beroligen-

de lesing. Til tross for en betydelig gjeldsvekst de siste årene har svært få problemer med å betjene gjelden sin. Statens institutt for forbruksforskning fant i 2004 at bare 4 pst. av norske hushold hadde tilbakevendende betalingsproblemer – en halvering på to år og det laveste som er målt siden 1985. Samtidig er det grunn til å understreke at denne gunstige situasjonen kan endres raskt. Økt arbeidsledighet, høyere rentenivå og fallende boligpriser kan raskt gi en annen situasjon. Det er derfor et viktig forebyggende tiltak å minne om hvilke endringer som kan skje. Dette er et ansvar for myndighetene, både lokalt og sentralt, men også for dem som markedsfører lån og kreditt, og som har en frarådingsplikt overfor lånesøkere som kan tenkes å få problemer.

Når bare fire av 13 punkter i forslaget fra Kristelig Folkeparti får flertall i dag, betyr ikke det at det er stor uenighet om de øvrige. Noen anses unødvendige, da Regjeringen allerede har satt i gang de utredninger det bes om. Det gjelder bl.a. reglene om lengden på gjeldsordningsperioden. Likeså er Banklovkommisjonen i gang med en utredning om frarådingsplikt for kredittkjøpselskaper.

Når det gjelder flere andre forslag, er situasjonen den at flertallet i komiteen mener ordningene knyttet til gjeldsordningsloven er bedre i praksis enn det forslagsstillerne legger til grunn. Det er i dag betydelige muligheter til å bruke skjønn til fordel for skyldneren når særlige grunner taler for dette. På et slikt grunnlag kan det innvilges flere gjeldsordninger for samme person, og perioden for gjeldsordning kan både forlenges og forkortes. Flertallet mener at oppfølging, veiledning og bistand i henhold til gjeldsordningsloven fra de kommunale instanser og namsmannen kan og bør bli bedre enn i dag, men at dette ikke først og fremst begrenses av lovverket.

Senterpartiet fremmer sammen med Arbeiderpartiet og SV forslag om å utrede opprettelse av et gjeldsregister, slik at kredittgivere kan få et bedre grunnlag for den frarådingsplikten som de blir pålagt. Det bes om at utredningen må legge særlig vekt på forholdet til personvernet. Flere har vært inne på det i debatten. Senterpartiet er, som resten av komiteen, tilhenger av et sterkt personvern. Hensynet til personvernet må veies opp mot muligheten for å forebygge gjeldsproblemer for mange.

Situasjonen for dem som driver næringsvirksomhet som enkeltpersonforetak, er drøftet av komiteen. Samme tema ble grundig behandlet før jul ved behandlingen av endringer i aksjeloven. Her drøftet man særlig muligheten for å åpne for personlig konkurs med sletting av gjeld, slik det praktiseres bl.a. i USA. Et flertall i justiskomiteen, Arbeiderpartiet, Høyre og SV, sa den gang:

«Etter fleirtallet sitt syn er det ein fordel å ha ei lov og eit system vedrørande økonomiske problem i næringsverksemd ... og eit anna system for å finne løysing for privatpersonar.»

Det er ved behandlingen av denne saken avklart at næringsdrivende som har avsluttet sin virksomhet, eller som har gjeldsproblemer som privatpersoner, kan få gjeldsordning som andre. Senterpartiet er ellers svært enig med dem som i innstillingen sier at vi må gi mer hjelp til dem

som vil starte egen bedrift. Men så er spørsmålet: På hvilken måte gjør vi det best?

Til slutt noen ord om de offentlige kreditorenes rolle ved gjeldsforhandlinger. Mitt inntrykk er at de lokale skatteoppkreverne ofte utviser stor smidighet, slik at de ikke hindrer eller forsinker en ordning. Mange har derimot erfart at statens avgiftsinnkrevende ikke er løsningsorientert i samme grad. Vi er under tvil kommet fram til at det ikke er behov for en ytterligere instruks til disse med hensyn til hjelp for gjeldsrammede, men er oppmerksom på utfordringen og støtter Finansdepartementets vurderinger i den saken.

Statsråd Karita Bekkemellem [11:16:28]: Jeg er veldig glad for at det settes søkelys på hvordan vi best kan motarbeide gjeldsproblemene.

Kristelig Folkeparti har fortjenstfullt fått mye ros i denne debatten for de initiativene som er tatt. Det synes jeg også det er grunn til å gi partiet, for dette er med på å rette et kritisk blikk på om vi har gjort tilstrekkelig for mennesker som har kommet i en svært vanskelig livssituasjon av ulike grunner.

Det er mange som har belyst på en meget god måte hva konsekvensene er for dem som opplever en slik situasjon. Vi vet også at mange som forteller om hvordan dette oppleves, sier at det oppleves som skamfullt, en type flauhet som gjør at svært mange ikke evner å gå for å få den hjelpen de burde ha fått på et tidlig stadium. Derfor er jeg veldig glad for at Stortinget tar denne debatten, og at vi får belyst det på en god måte fra Stortingets side. Det vil selvfølgelig gi Regjeringen viktige innspill i den videre håndteringen av disse spørsmålene.

Både representanten Olemic Thommessen og representanten May Hansen pekte på viktigheten av en aktiv arbeidsmarkedspolitikk og en god fattigdomsbekjempelse for å hindre at slike situasjoner oppstår. Det er det viktig at vi tar med oss når vi snakker om disse problemstillingene. Det at vi har en aktiv næringspolitikk som gjør at vi kan holde en arbeidslinje høyt i vårt samfunn, vil kanskje være det beste svaret for å hindre at mennesker kommer i et økonomisk uføre.

Som ansvarlig statsråd for gjeldsordningsloven følger jeg dette arbeidet veldig nøye. Det er gledelig å se at problemene synes å være på retur, slik jeg også gjorde rede for i mitt brev til komiteen av 25. oktober 2006.

Jeg vil særlig peke på at saksmengden etter gjeldsordningsloven nå er på vei ned for første gang på mange år. Det er likevel grunn til å være på vakt mot framtidige gjeldsproblemer. Økning i ledigheten eller fall i boligprisene sammen med en økt rente vet vi kan føre til at folks situasjon kan bli dramatisk endret i forhold til i dag. Jeg er derfor glad for at komiteen vil ha økt fokus på tiltak som kan bidra til å redusere risikoen for framtidige gjeldsproblemer. Jeg konstaterer med tilfredshet at vi her er enige på mange punkt.

Når det gjelder forslag nr. 4 punkt 1, vil jeg peke på at mange har fått løst sine økonomiske vanskeligheter gjennom gjeldsordningsloven. Det er nå kommet i stand 25 000 gjeldsordninger siden loven trådte i kraft. Det er

viktig at de som kommer inn under gjeldsordningsloven, gis nødvendig hjelp for å gjennomføre ordningen. Jeg er enig i at de kommunale gjeldsrådgiverne kan gis en rolle her, slik komiteens flertall går inn for. Jeg vil derfor be namsmennene orientere skyldnere særskilt om bistandsmulighetene i kommunene i de tilfellene det synes nødvendig. Jeg tror ikke alle har behov for slik oppfølging, men allikevel er det viktig at vi presiserer denne muligheten.

Når det gjelder punkt 6, vil jeg opplyse om at SIFO med det første vil anmode om å iverksette et forskningsprosjekt om konsekvensene av en gjennomført gjeldsordning.

Når det gjelder punkt 9, om å etablere et gjeldsregister, er det ingen tvil om at dette er av de mer krevende øvelser, som jeg mener Venstre gav et veldig godt bilde på. Derfor er det viktig – og jeg vil følge opp det flertallet i komiteen sier på dette punktet – at vi går inn for en utredning på dette feltet. Men her er det ulike avveininger som vi er nødt til å ta med oss, slik at vi ikke, som det veldig godt ble sagt, gjør noe i den gode saks navn som kanskje vil være med på å undergrave det vi faktisk oppnår på andre felt. Derfor vil Regjeringen her sette i gang et arbeid som gjør at vi føler trygghet på at det vedtaket vi eventuelt fatter om å innføre et gjeldsregister, vil være av en slik karakter at vi har kvalitetssikret det på best mulig måte.

Når det så gjelder punktene 10, 11 og 13, kan jeg opplyse at Arbeids- og inkluderingsdepartementet i tildelingsbrev til Sosial- og helsedirektoratet for 2007 har bedt direktoratet foreta en utredning av de foreslåtte tiltakene.

Jeg vil til slutt bare gjenta det jeg sa innledningsvis, om at det er konkrete forslag som er lagt på Regjeringens bord i denne saken. Dem kommer vi til å ta med oss og komme tilbake til på en egnet måte. Det er mange departement som er inne i dette arbeidet. Jeg kan forsikre om at dette blir tatt på alvor.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:21:57]: Jeg tror vi skal vokte oss vel for å hvile på laurbærene. Selv om regjeringenspartiene nå forteller oss at gjeldsproblemene er for nedadgående, mener jeg, etter at sentralbanksjefen i går varslet økt rente – som også statsråden for så vidt var inne på – at vi ikke må tro at gjeldsofrenes tid er over, snarere tvert imot.

Med bakgrunn i det vil jeg gjerne stille statsråden et spørsmål. Vi har noen frivillige organisasjoner, bl.a. Gjeldsoffer-Alliansen, som gjør en aldeles fremragende jobb, men som dessverre ikke får ressurser nok til å kunne ta imot hvis det nå kommer et stort trykk. For vi kan nærmest vente at vi får en ny gjeldsbølge. Da lurer jeg på om statsråden vil sørge for at Gjeldsoffer-Alliansen gis de nødvendige ressurser til å ta imot en eventuelt økende mengde av mennesker med økonomiske problemer og rådgi dem.

Statsråd Karita Bekkemellem [11:23:07]: Jeg har bare lyst til å si at jeg deler fullt og helt den vurderingen som representanten gjør av den situasjonen vi er oppe i.

Det er ingen tvil om at det er mange private husholdninger som er i en slik situasjon lånemessig, at de hvis renten skulle stige betydelig, ville oppleve en helt annen situasjon i forhold til gjeldsordningen enn den vi har sett nå de siste årene.

Når det så gjelder det viktige arbeidet som Gjeldsoffer-Alliansen har gjort gjennom mange år, har jeg lyst til å si at Regjeringen også vil gå inn og støtte med penger i år. Det har de ikke fått beskjed om, men min klare anbefaling er at penger til organisasjonen også skal komme i dette året.

Det er viktig at det er instanser som enkeltmennesker tør å henvende seg til, kanskje en instans som ikke blir oppfattet som en autoritær myndighetsperson. Det er faktisk slik, som jeg også pekte på i mitt innlegg, at mange som har opplevd dette, faktisk er i en psykisk situasjon der de gruer seg til å be om nødvendig hjelp. Da kan nettopp Gjeldsoffer-Alliansen være i hvert fall et slikt første trinn, som gjør at mange føler at de kan få råd og veiledning om hvordan de skal håndtere sin egen situasjon.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:24:27]: Det er flott at statsråden signaliserer støtte til Gjeldsoffer-Alliansen. Det er veldig bra.

Dagleg ser vi reklame overalt rundt oss for kredittselskap som vil kaste forbrukslån til skyhøge renter etter oss, og butikkar som oppfordrar til kredittkjøp. Reklameflaumen er enorm på dette området. Samstundes veit vi at ein av fire som er under gjeldsordning, tek opp ny gjeld. Det er ekstremt lett å ta opp masse gjeld og masse kreditt i dag. Somme av desse tinga tek det tid å greie ut, men er det nokre kortsiktige tiltak Regjeringa ser at ein kan komme raskt i gang med? Det gjeld forskning på korleis det har gått med dei som har gått gjennom ei gjeldsordning – heile komiteen sluttar seg til at det er viktig at ein forskar på dette – men først og fremst gjeld det den massive reklamen for at ein skal bruke meir pengar til skyhøg rente.

Statsråd Karita Bekkemellem [11:25:35]: Jeg har lyst til å starte med å si at det er dyrt å være fattig. Derfor er det også viktig at vi hele tiden ser på muligheten for at forbrukerne får en korrekt informasjon om de finansielle tjenestene en faktisk kjøper. Regjeringen har nylig foreslått å utvide finansinstitusjonenes opplysningsplikt om effektiv rente i forbindelse med markedsføring av lån og kreditt. Det er et veldig klart svar på i hvert fall en av de tingene vi har muligheten til å gjøre, og som vi har benyttet oss av, og som jeg mener vil være med på å gjøre at en i en vanskelig økonomisk situasjon får mer innsyn i hva en faktisk betaler for et finansielt produkt, som en kanskje ikke fram til nå har fått belyst på en like god måte.

Når det gjelder spørsmålet om forskning og dokumentasjon på dette, vil Regjeringen selvfølgelig gjøre et arbeid på det. Men jeg tror nok at alle som privatperson har vært i kontakt med mennesker som har vært i en gjeldsordning, har sett at dette har vært en god hjelp som har ført til at man har fått et fullverdig liv, og at man både kan stifte gjeld og ha muligheten til å kjøpe seg bolig i ettertid.

Karin S. Woldseth (FrP) [11:27:04]: I innlegget mitt tok jeg opp dette med at gjeldsordningsloven og de tilliggende herligheter, for å si det slik, er underlagt tre departement, noe som har resultert i at det har tatt forferdelig lang tid å komme igjennom dette forslaget. Jeg lurer på om statsråden vil ta noe initiativ for å få samordnet dette til å ligge under ett departement, slik at det blir litt enklere å forholde seg til, og at man får en litt raskere saksgang enn ett år?

Statsråd Karita Bekkemellem [11:27:41]: Jeg ser veldig klart at vi har utfordringer i å samordne når et lovverk ligger under mange departement. Samtidig er det selvfølgelig en utfordring for Regjeringen å være trygg på at den nødvendige kompetansen på de ulike feltene kommer fram på en måte som gir oss et best mulig beslutningsgrunnlag, og som gjør at Stortinget får god kvalitet på de forslagene som blir fremmet her i huset. Men jeg tar med meg det synspunktet. Jeg kan love at det er en utålmodighet på dette feltet. Det er ikke noe ønske fra Regjeringens side at disse prosessene skal ta tid, men noen ganger er det slik at vi er nødt til å gå grundige runder som gjør at en statsråd også av og til kan bli frustrert, fordi det er et engasjement for å få fortere gjennomslag for de sakene vi gjerne vil fremme.

Presidenten: Replikkordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:28:50]: La meg på vegne av Kristelig Folkeparti få takke for den anerkjennelse som er kommet partiet til del i denne debatten fra flere partier, og også fra statsråden. Jeg kan forsikre om at det vi erklærte da vi gikk inn i denne perioden, nemlig at vi ville være en vaktbikkje for de fattige i Norge, står vi ved, og det kommer vi til å være. Der statsråden er frustrert, vil vi være offensive pådrivere.

Det hjelper ikke de fattige i Norge at vi i denne debatten utveksler høfligheter med hverandre. Det som hjelper, er jo innsats. Vi har en regjering som har erklært at den vil avskaffe fattigdommen – nei, unnskyld, fattigdom – i Norge. Hittil må jeg si at innsatsen preges mer av å være på det verbale plan enn på det praktiske plan. Det er en passivitet og en treghet som kan gjøre ikke minst dem det gjelder, ganske frustrert.

Nå skal regjeringspartiene ha honnør for at de støtter en del av forslagene, bl.a. å bidra til å utrede et gjeldsregister. Det er også positivt at de uttrykker støtte til forslaget om et grønt nummer, en egen nettportal, å styrke informasjonen. Statsråden varslet jo utredninger på flere punkter her som vi tar imot med glede. Men samtidig er det jo trist at man holder igjen på de virkelig radikale forslagene her. Når en hører representanter fra regjeringspartiene i denne debatten, er det veldig lite av den offensive og radikale tone som man hørte i valgkampen og fra Soria Moria. Nå låter dere alle, med respekt å melde, som stortingsmeldinger.

Jeg har ferske inntrykk fra i går – det har kanskje flere av oss – fra sentralbanksjefens tale, som viser at Norge går bedre enn noen gang. Det store flertallet i Norge har det bedre enn noen gang. Men det lille mindretallet som vi snakker om her, og en del andre har det vondt fordi de ikke får en del av dette. Den store testen på om Regjeringen får gjort noe med dette, er selvfølgelig ikke små punkter i denne listen fra Kristelig Folkeparti. Den store testen er om Regjeringen får gjort noe når det gjelder å skape veier ut av fattigdom ved å inkludere fattige mennesker i arbeidslivet. Vi har 600 000 mennesker i arbeidsfør alder utenfor arbeidsmarkedet, og hvis vi ikke, i en situasjon hvor landet skriker etter arbeidskraft, klarer å inkludere dem, klarer vi aldri å bekjempe verken fattigdom eller fattigdommen.

Åse Gunhild Woie Duesund (KrF) [11:31:49]: Det kommer hele tiden henvendelser fra mennesker som sliter med svært stor gjeldsbyrde. De føler seg marginalisert i en tid hvor alle økonomiske piler tilsynelatende peker oppover. Det er vanskelig å ha lite penger i et samfunn der alt koster.

Det er lett å møte gjeldsofrene med en moraliserende pekefinger, men vi vet at mange har sammensatte utfordringer knyttet til helse, rus og økonomisk evne. Dette er ikke beregnende kynikere som ønsker fordeler på andres bekostning.

Jeg hadde forventet bred støtte fra regjeringspartiene til forslagene i denne saken. Vi husker alle hvordan representanter fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet reiste rundt i siste valgkamp og lovt å utrydde fattigdom og prioritere de svake.

Det er behov for en viss oppmykning av kravene i gjeldsordningsloven. Jeg kan ikke se at dette vil redusere den generelle betalingsmoral eller virke støtende for kreditorene, slik det hevdes i innstillingen fra Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre. Tvert imot vil jeg si at slike endringer vil være et humant håndslag til dem blant oss som strever aller mest.

Alle som har postkasse og telefon, vil vite at tilbudene om usikrede forbrukslån kommer hyppig og er betydelige. Ikke sjelden drives det en aggressiv markedsføring for denne type forbrukslån, og de gis uten en grundig vurdering av om lånet er forsvarlig.

I Kristelig Folkeparti mener vi at lovgiver bør motivere til at kredittytterne foretar en langt grundigere kredittvurdering i det enkelte tilfellet, og vi vil derfor lovfeste en absolutt foreldelsesfrist på fem år for usikrede forbrukslån. Med en slik bestemmelse vil det ikke være mulig for kredittyttere å innkreve forbrukslån etter at femårsperioden er gått, og markedsføringen av slike lån vil trolig av den grunn bli mer moderat.

Jeg er glad for støtten til å vurdere et gjeldsregister, slik at finansinstitusjonenes kredittvurdering skal bli mer reell. Jeg er glad for støtte til gratis veiledningstjeneste for økonomi og gjeld på telefon – og en egen nettportal.

Avslutningsvis vil jeg takke for en konstruktiv debatt, og jeg la merke til de svarene som spesielt statsråden understreket. Men jeg håper at ikke det politiske engasje-

mentet for landets gjeldsofre stopper ved behandlingen av denne saken i dag. Det er behov for årvåkenhet, omsorg og initiativ for å gi dem som sliter med for stor gjeldsbyrde, en lettere hverdag.

Statsråd Karita Bekkemellem [11:34:57]: Jeg har lyst til å knytte et par korte kommentarer til det innlegget som representanten Høybråten nettopp holdt. Jeg har lyst til å si at den harmen som representanten viste over innsatsen til Regjeringen i forhold til fattigdomsbekjempelse, ikke står til troende. Jeg har lyst til å si at den innsatsen som Kristelig Folkeparti har gjort i disse spørsmålene gjennom sin regjeringsdeltakelse i sju år, kanskje har vist at dette som tema heller ikke ble mindre aktuelt da Kristelig Folkeparti satt med makten.

Jeg har lyst til å nevne at kommuneøkonomien ikke fikk det løftet som var nødvendig, og det gjorde at mange kommuner hadde problemer med sosialhjelpssatsene. Jeg har lyst til å vise til det som skjedde i forhold til arbeidsmarkedstiltak og kutt i dem. Jeg har lyst til å vise til det som skjedde når det gjaldt distriktssatsing, for å nevne noen konkrete eksempler.

Jeg mener at det som har vært unikt med denne debatten i dag, er at Kristelig Folkeparti har fått bred støtte for sitt engasjement for en del av sine tiltak. Så er det slik, som representanten Høybråten utmerket god vet, at en regjering er nødt til å ha grundige vurderinger før en legger fram forslag til tiltak i Stortinget. Opposisjonen kan ikke forvente noe mer enn det jeg føler vi faktisk har gitt vår tilslutning til i dag, for i en del av disse sakene er det behov for utredning, bl.a. når det gjelder gjeldsregister, som flere av representantene har vært inne på. Det arbeidet setter vi i gang.

Vi tar på alvor de innspillene Stortinget har gitt på dette feltet. Men la oss da heller prøve å stå sammen om det engasjementet vi har for å hjelpe dem som har kommet i en vanskelig livssituasjon, og som trenger mer beskyttelse av det offentlige. Men en debatt om at denne regjeringen snakker som stortingsmeldinger, og ikke har et engasjement for de arbeidsledige og i kampen mot fattigdomsbekjempelse, med det som har skjedd i denne salen de siste årene, tar vi ikke på alvor.

May Hansen (SV) [11:37:32]: Man skal høre mye før ørene faller av – når representanten Høybråten står her og sier meget indignert at denne regjeringa ikke gjør noe mot fattigdom, og at vi ikke er offensive. Vi har vært igjennom en fireårsperiode med en statsminister som lovt å få vekk fattigdommen i Norge, og det skjedde omtrent ingenting.

I mitt innlegg henviste jeg til en innstilling – jeg har ikke tid til å gå inn på alle de tiltakene som står der – og jeg ber representanten Høybråten og Kristelig Folkeparti om å lese den, for her imøtekommes jo mange av deres forslag. Det er det ene.

Det var kommuneøkonomien som gjorde at veldig mange kom dårlig ut i forrige periode, og det sliter kommunene med ennå. Det er denne regjeringa som har økt

sosialhjelpssatsene, og det gjør kommunene i stand til å ivareta folk som strever med sine gjeldsproblemer.

Vi har kuttet i gebyrer, noe jeg var inne på i mitt innlegg, og mange av de forslagene som Kristelig Folkeparti har lagt fram her i dag, omtrent bare et år etter at de gikk ut av regjering, er langt på vei under utredning, de imøtekommes. Jeg gir også en innrømmelse nå: Jeg synes det er veldig bra at man setter dette på dagsordenen, også fra Kristelig Folkepartis side.

Det verste som skjedde i forrige periode når det gjaldt fattigdom, var at antallet barn som trengte barnevernstiltak, rundt omkring i kommunene våre var sterkt økende. I forrige periode hørte denne komiteen, hvor vi enn drog i dette landet, at det var økonomien i kommunene som styrte tiltakene i barnevernet, ikke behovet til ungene der ute. Dette ble tatt opp gang på gang på gang. Vi har faktisk nå et stort problem i barnevernet, for det man over flere år unnlot å gjøre, synliggjøres nå. Vi har en økning i antall barnevernssklienter på 7 pst. hvert eneste år. Dette er de mest sårbare, og det er faktisk dem som er mest utsatt i forhold til fattigdom.

De forslagene som ligger her i dag, handler kun om gjeldsproblemer, og der har jo denne regjeringa virkelig vært offensiv. Det er mange, mange tiltak som er imøtekommet, og som er gjennomført i denne perioden. Men den reelle fattigdomsproblematikken ligger i forhold til boligmarkedet, som bare har eksplodert. Det gjelder også sosialhjelpssatser, og det gjelder ulike tiltak ute i kommunene. Det er der vi må sette inn støtet.

Dagfinn Høybråten (KrF) [11:40:16]: Jeg har i dag uttrykt harme på vegne av de menneskene denne saken gjelder, en harme ut fra de forventninger som den regjering vi nå har, som kaller seg Europas mest radikale regjering, har skapt. Den harmen kommer jeg til å fortsette å gi uttrykk for. Jeg skulle ønske at statsråden brukte sin harme i samme retning, for da kunne vi faktisk fortsette det gode samarbeid som denne innstillingen legger opp til.

Det regjeringspartiene nå gjør, begynner å bli et mønster. Når de blir satt under press, når de blir kritisert i forhold til hva de selv har lovt, og hva slags forventninger de selv har skapt, faller de tilbake til kritikk av den forrige regjeringen. Det begynner å bli såpass langt inn i denne perioden at det heller «ikke står til troende», for å bruke statsrådens egne ord. De snakker om andre samfunnsområder. Men det jeg satte søkelyset på i mitt innlegg, var den nøkkelrolle som situasjonen på arbeidsmarkedet vil ha for om Regjeringen vil lykkes med sine djerpe ambisjoner når det gjelder å bekjempe fattigdom. Det er ingenting i dag som tyder på at det går riktig vei. Vi har et samfunn som skriker etter arbeidskraft, og samtidig ser vi at arbeidsgivere vegrer seg for å ansette mennesker som er i randsonen av arbeidsmarkedet, de som er ytterst ute i forhold til det å få jobb.

Jeg gjentar det jeg sa: Selve testen på om Regjeringen vil lykkes i sin kamp mot fattigdom, er om Regjeringen i en situasjon når landet så sårt trenger mer arbeidskraft, klarer å inkludere dem som i et mye strammere arbeidsmarked sliter med å bli inkludert. Den testen er Regjerin-

gen oppe til nå. Vi kan ikke felle den endelige dom før denne perioden er omme. Men hvis man ikke lykkes med det under disse rammebetingelsene, vil jeg påstå at det er mye i den erklærte politikken som ikke står til troende.

Dagfinn Sundsbø (Sp) [11:43:03]: Her i salen er vi enige om at arbeidslinjen skal gjelde. Så går det et skille i denne salen når det gjelder hvilke virkemidler vi skal bruke for å etterleve arbeidslinjen.

Jeg har sett en rekke forslag fra høyresiden som har gått på at vi må svekke de sosiale ordningene for å presse folk ut i arbeidslivet fordi man ikke har noe å leve av. Så har vi en regjering som sier at det er en uakseptabel linje. Vi er nødt til å ha et sikkerhetsnett i bunnen, og det er det som skaper styrke, evne, forutsetninger for å få styrke nok til å klare å slite seg fram til å komme ut i arbeid igjen.

Jeg har opplevd at Kristelig Folkeparti i sak etter sak, i større og større grad, har orientert seg mot den riktige siden i disse sakene, altså orientert seg i retning av de partiene som mener at vi ikke skal svekke de sosiale ordningene for å presse folk ut i arbeid ut fra mangel på inntekt, men at man skal gi forutsetninger for å kunne søke arbeid. Jeg opplever også at denne debatten understreker dette. For så vidt mener jeg det er positivt at Kristelig Folkeparti nå etterspør en enda mer dynamisk statsråd, som svarer så positivt som man vel kan forvente i forhold til en rekke av de problemstillinger som tas opp her i dag. Denne debatten tror jeg i bunn og grunn ikke dreier seg så mye om om vi har en regjering som er villig til å levere når det gjelder fattigdom, som er villig til å levere løsninger for dem som har det vanskeligst, men om vi får støtte i et samlet storting for de tiltak som blir fremmet.

Så vil det også være slik at heldigvis har Regjeringen flertall, med eller uten støtte. Vi vil ikke slappe av, men det er gledelig å notere at Kristelig Folkeparti så entydig er blitt utålmodig etter å være med på den riktige veien.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 1996)

Etter at det var ringt til votering, sa

presidenten: Stortinget skal da votere i sakene nr. 1 og 2.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten har May-Helen Molvær Grimstad sett fram eit forslag på vegner av Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Forslaget er gjort om til eit oversendingsforslag og lyder i endra form:

«Det henstilles til Regjeringen å komme tilbake til Stortinget på egnet måte dersom direktivet om urimeleg handelspraksis ikke gir grunnlag for å opprettholde et fortsatt forbud mot reklame rettet mot barn i norske TV-sendinger.»

Presidenten foreslår at forslaget blir sendt Regjeringa utan realitetsvotering, og ser det som vedteke.

Komiteen hadde tilrådd:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2006 av 7. juli 2006 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2005/29/EF av 11. mai 2005 om foretaks urimelige handelspraksis overfor forbrukere på det indre marked.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det sett fram fire forslag. Det er

- forslag nr. 1, frå Alvhild Hedstein på vegner av Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti – som det er gjort greie for under debatten – og Venstre
- forslag nr. 2, frå Alvhild Hedstein på vegner av Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre
- forslag nr. 3, frå Karin S. Woldseth på vegner av Framstegspartiet
- forslag nr. 4, frå May-Helen Molvær Grimstad på vegner av Kristeleg Folkeparti

Det blir først votert over forslag nr. 4, frå Kristeleg Folkepartiet. Forslaget lyder:

- «1. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en oppfølgingsplikt for namsmannen overfor mennesker med gjeldsordning.
2. Stortinget ber Regjeringen vurdere en viss oppmyking av vilkårene for at gjeldsordningsperioden kan settes til «0».
3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at den alminnelige gjeldsordningsperioden reduseres fra fem til tre år.
4. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag som medfører at det strammes inn på mulighetene for å forlenge gjeldsordningsperioden.
5. Stortinget ber Regjeringen vurdere å åpne for at en og samme person kan få mer enn én gjeldsordning i løpet av livet.
6. Stortinget ber Regjeringen iverksette et forskningsprosjekt som kan gi kunnskap om hvordan det er gått med dem som har gjennomgått gjeldsordning.
7. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en absolutt foreldelsesfrist for forbruksgjeld på fem år.
8. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en frarådingsplikt for kredittkjøpselskaper.
9. Stortinget ber Regjeringen vurdere om det bør lages et nytt og mer omfattende register hvor gjeldsbyrde og andre relevante opplysninger gjøres tilgjengelig for kredittyttere på en bedre og mer helhetlig måte enn i dag.
10. Stortinget ber Regjeringen opprette et grønt nummer til en veiledningstjeneste for økonomi og gjeld.

11. Stortinget ber Regjeringen opprette en nettportal hvor det både informeres om hvordan gjeldsproblemer kan forebygges og om hvordan det er mulig å håndtere situasjonen når gjeldsbyrden blir for stor.
12. Stortinget ber Regjeringen utferdige en tydelig instruks til offentlige kreditorer generelt, og til ligningsetaten spesielt, som pålegger dem å foreta individuelle vurderinger av forespørsler om gjeldssanering.
13. Stortinget ber Regjeringen vurdere å utvikle gode landsdekkende rutiner for frivillig offentlig forvaltning av enkeltpersoners økonomi.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Kristeleg Folkeparti blei med 84 mot 6 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 11.54.31)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 3, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede kostnader og konsekvenser for personvernet ved et gjeldsregister.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 71 mot 19 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 11.54.58)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 2, frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om oppretting av en utenrettslig gjeldsordning etter den engelske modellen The Consumer Credit Counselling Service (CCCS).»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 67 mot 22 røyster ikke vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 11.55.25)

Presidenten: Det blir så votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede bedringer i regelverket i forhold til selvstendig næringsdrivende som har gjeld knyttet til egen næringsvirksomhet.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre blei med 49 mot 40 røyster ikkje vedteke.
(Voteringsutskrift kl. 11.55.55)

Komiteen hadde tilrådd:

resdal om tiltak for å bekjempe fattigdom og forebygge gjeldsproblemer – vedlegges protokollen.

I

Stortinget ber Regjeringen utrede om et register over privatpersoners lånesaldi («gjeldsregister») er et hensiktsmessig virkemiddel for å begrense gjeldsproblemer blant privatpersoner. Det skal særlig vurderes om et slikt register kan komme i konflikt med hensynet til personvernet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget i egnet form med saken.

V o t e r i n g :

Tilrådinga frå komiteen blei samrøystes vedteken.

S a k n r . 3

Referat

II

Dokument nr. 8:95 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Åse Gunhild Woie Duesund, Dagfinn Høybråten, May-Helen Molvær Grimstad og Bjørg Tør-

Presidenten: Det ligg ikkje føre noko referat. Dermed er dagens kart handsama ferdig. Er det nokon som ønskjer ordet etter § 37 a i forretningsordenen? – Møtet er slutt.

Møtet slutt kl. 11.57.
